

В. В. Андрейцев*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

Виникнення правовідносин у сфері виконання науково-дослідних робіт в сучасний період обумовлюється вимогами Закону України про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти від 22 лютого 2000 року № 1490¹ та прийнятими в його розвиток нормативно-правовими актами, що передбачають обов'язок Замовника виконання науково-дослідних робіт, оголошення торгів (тендеру) на закупівлю так званих послуг, що мають надаватися майбутніми виконавцям наукових досліджень.

В цій частині привертає до себе увагу формула законодавця, яка прирівнює виконання науково-дослідних робіт до категорії послуг, що нівелює при цьому вимоги Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”, оскільки науково-дослідна робота — це тривалий творчий процес наукового, або науково-технічного працівника, або в цілому творчого наукового колективу, спрямованого на пошук, висування наукової гіпотези (припущення), аналіз, синтез, корекцію, обґрунтування певного матеріального, або інтелектуального об'єкта наукового дослідження, виявлення його істотних ознак функціонування у просторі і часі, взаємодію з іншими однорідними, або різноманітними об'єктами, вплив на них та зворотна взаємодія в конкретних природних, техногенних, екологічних, економічних, соціальних, в тому числі правових умовах з метою використання результатів творчості у відповідній сфері суспільних правовідносинах з метою задоволення потреб та інтересів замовника.

Тому, на наше переконання, зведення чи, що найгірше, прирівнювання будь-якої послуги (побутової, виробничої, тощо) до науково-дослідної роботи і поширення на здійснення останньої чинності вищезазначеного закону створило неймовірно складні процедури наукового пошуку, застосування сучасних інноваційних технологій у науково-технічному процесі, породило низку атаківських перешкод, на шляху виконання науково-дослідних робіт, а відтак поглибило суперечність науки цивільного права щодо розуміння передумов та підстав виникнення вказаних правовідносин. Вказані правовідносини, як свідчить практика, можуть виникати тільки на підставі не завжди виправданих встановлених додаткових нормативно-правових вимог у процесі формування юридичного складу, як передумов їх виникнення.

Однак звернемося до нормативно-правових вимог щодо проведення торгів (тендерів) на виконання науково-дослідних робіт, як передумов виникнення цивільних правовідносин у сфері виконання науково-дослідних робіт.

Процедура проведення торгів (тендерів) на закупівлю послуг виконання науково-дослідних робіт за рахунок коштів державного бюджету включає декілька етапів, на яких вирішуються питання щодо встановлення правових зв'язків між суб'єктами правовідносин, в яких з однієї сторони виступає замовник торгів — відповідні державні органи виконавчої влади в сфері освіти і науки, промислової політики, тощо, органи функціонального управління виконавчого органу, органів місцевого самоврядування, або відповідної місцевої державної адміністрації, інші заінтересовані юридичні та фізичні особи.

Скажімо, замовником торгів дуже часто виступає Головне управління освіти і науки України, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Відповідно до інформації Тендерної палати України на даний момент замовником торгів на науково-дослідні дослідження, роботи та розробки визнані Головне управління економіки Миколаївської облдержадміністрації на розробку проекту організації території регіонального ландшафтного парку “Кінбурнська коса”, Департамент економічної політики

Львівської міськради, щодо розробки першого етапу стратегії розвитку м. Львова до 2017 року; Державне агентство земельних ресурсів України щодо наукової роботи “Розробка науково-методичних засад нормування як засобу оптимізації землекористування та охорони земель”; Інститут геохімії навколишнього середовища НАН та МНС України стосовно “НДДКР за темою “Розробка програмно-апаратних модулів для забезпечення техногенних процесів у системах радіоекологічного моніторингу”².

Учасниками торгів на закупівлю науково-дослідних робіт, розробок виступають фізичні чи юридичні особи (резиденти чи нерезиденти), що підтвердити намір взяти участь у процедурі закупівлі і подають чи подали тендерну пропозицію та інформація про яких включена до Тематичного каталогу учасників процедур закупівель³.

Учасниками торгів (процедур) закупівель можуть бути спеціалізовані науково-виробничі підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю наукового профілю, відкриті акціонерні товариства, державні наукові підприємства, відповідні об’єднання, приватні підприємства, наукові центри, наукові корпорації, державні наукові установи та їх філії, асоціації наукового спрямування, фізичні особи — підприємці, що здійснюють наукові дослідження та розробки, вищі навчальні заклади, інформаційно-аналітичні центри, науково-виробничі центри, науково-виробничі кооперативи, громадські організації, тощо⁴.

При цьому кожний учасник зобов’язаний сплатити вартість тендерної документації, внести відповідне тендерне забезпечення, оформити свої пропозиції у належно-підготовленій документації, відповідно до встановлених вимог на проведення торгів, здійснювати відповідні послуги у місці, вказаному замовником та здійснювати усі витрати, пов’язані з підготовкою та поданням його пропозиції.

Предметом тендерної закупівлі оголошують наукові дослідження, роботи, розробки, в тому числі нормативно-правового характеру. До тендерної документації, зокрема, належать:

- оголошення торгів (тендеру);
- інструкції учасникам торгів;
- технічні вимоги;
- основні умови договору;
- додатки: відомості щодо торгів, перелік документів, які вимагаються для

підтвердження відповідності тендерних пропозицій учасника кваліфікаційним та іншим вимогам Замовника, тендерна форма “Пропозиція”, критерії та методика оцінки тендерних пропозицій, шкала розрахунку кроку торгів.

Нормативно-правовим порядком визначаються права та обов’язки сторін тендерних праводносин щодо закупівлі послуг на виконання науково-дослідних робіт, зокрема учасникам надається право:

- надати одну тендерну пропозицію (у тому числі до визначеного у тендерній документації лота);
- звернутися учаснику до замовника за його адресою, зазначеної в оголошенні торгів (тендеру) не пізніше семи днів до кінцевого терміну подання тендерних пропозицій за роз’ясненнями, щодо тендерної документації;
- подати свої пропозиції стосовно предмету закупівлі, виконання науково-дослідних робіт, або стосовно її окремої частини, яку вони пропонують до виконання (одного або декілька лотів);
- визначати ціни на виконання науково-дослідної роботи, що пропонуються для надання за договором, з урахуванням усіх можливих витрат, податків, зборів, що передбачаються до сплати та провести розрахунки, відповідно до усіх виконуваних робіт у тому числі тих, що будуть виконуватися третіми особами за договором субпідядру;
- подати документи, що підтверджують відповідність учасника встановленим кваліфікаційним вимогам;

² Інформаційний бюлетень Тендерної палати України. — 2007. — № 45. — С. 83-91.

³ Тематичний каталог учасників процедур закупівель / Тендерна палата України. — 2007. — № 7. — вересень. — С. 442-489.

⁴ Там само.

— змінити, або анулювати свою пропозицію шляхом повідомлення про це Замовника у письмовій формі до настання кінцевого терміну подання тендерних пропозицій та ін.

В той же час на учасників цих правовідносин покладаються відповідні зобов'язання щодо додержання вимог у процесі проведення торгів (тендеру) на виконання науково-дослідних робіт:

— подати, як частину пропозиції документи, які підтверджують відповідність виконання науково-дослідних робіт, що пропонується вимогам тендерної документації, зокрема детальний опис наукового дослідження, що пропонується; інші документи, відповідно до вимог, визначених у цій тендерній документації та додатках до неї;

— надати документи, що підтверджують оплату вартості тендерної документації;

— нести відповідальність за одержання будь-яких легалізованих та необхідних дозволів, ліцензій, сертифікатів, що посвідчують його юридичні можливості;

— нести всі витрати на отримання таких дозволів, ліцензій, сертифікатів, за виключенням витрат на оплату тендерної документації, оплату послуг інформаційних систем в мережі Інтернет, витрати, пов'язані із оформленням тендерного забезпечення та гарантування виконання договору, витрати, пов'язані із укладанням договору, включаючи оплату за нотаріальне посвідчення зазначених документів, тощо.

Зазначені правосуб'єктності учасників (учасника) тендерних закупівель на виконання наукових досліджень відповідають права і обов'язки замовників (замовника) тендерної закупівлі зазначених робіт.

Серед прав, які надаються замовнику тендера, слід виділити:

— право провести збори з метою роз'яснення учасникам будь-яких запитів, результати яких відображаються у протоколі з викладенням у ньому всіх роз'яснень, щодо запитів, які надійшли;

— право з власної ініціативи чи за результатами запитів учасників внести зміни до тендерної документації не пізніше, ніж за три робочих дні до закінчення строку подання тендерних пропозицій, продовжити при цьому строк подання та розкриття тендерних пропозицій, та повідомити учасників про зазначені зміни письмово особам, яким він надав таку документацію;

— право до закінчення встановленого терміну подання тендерних пропозицій прийняти рішення про його продовження, у разі, якщо один чи більше учасників не можуть подати свої тендерні пропозиції до зазначеного строку через об'єктивні причини та повідомити про продовження строку, можливі зміни місця та процедури розкриття тендерних пропозицій кожному учаснику, якому було надано тендерну пропозицію;

— не сплачувати вартість окремих послуг, що не були враховані учасником, оскільки витрати на їх виконання вважаються врахованими у загальній ціні його тендерної пропозиції;

— право запросити від будь-якого учасника процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт повторне підтвердження відповідностей його кваліфікаційним вимогам, встановленим у цій тендерній документації, або звернутися за підтвердженням такої інформації до державних органів чи відповідних експертних підприємств, установ, організацій, а також стосовно ціни відповідної тендерної пропозиції;

— право на виправлення арифметичних помилок за умови отримання письмової згоди учасника на такі виправлення та ін.

Замовник в той же час зобов'язаний:

— надати відповідь протягом трьох днів на запит учасника;

— видати учаснику тендерну документацію протягом трьох робочих днів з дня отримання від нього відповідного запиту на документи, що підтверджують сплату вартості тендерної документації;

— виконати усі процедури тендеру на закупівлю виконання науково-дослідних робіт, відповідно до чинного законодавства та умов проведення відповідного тендеру;

— вивчити ретельно тендерну пропозицію з метою визначення відповідності учасника кваліфікаційним вимогам, визначеними ст. 15 Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти", а також її відповідності умовам тендерної документації, кваліфікаційним вимогам, належності та правильності оформлення підписантом-учасником, встановлення необхідних додаткових пояснень чи доказів;

— додержуватися вимог розкриття пропозицій щодо встановленого часу, місця, мови, наявності кількості примірників тендерних пропозицій;

— зареєструвати кожну одержану тендерну пропозицію у відповідному реєстрі.

Реалізація відповідних прав та виконання покладених зобов'язань сторін цих правовідносин здійснюється на тому чи іншому етапі організації та проведення торгів закупівель виконання науково-дослідних робіт.

Проведений аналіз нормативно-правових документів, практики у цій сфері та узагальнень Тендерної палати України дозволяє виділити у процесі процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, розробок наступні етапи:

1. Оголошення замовником торгів.
2. Підготовка та подання учасниками тендерних пропозицій.
3. Розкриття тендерних пропозицій.
4. Аналіз та оцінка тендерних пропозицій.
5. Акцептування (відхилення) тендерних пропозицій.
6. Оскарження рішень замовника.
7. Укладання договору на виконання науково-дослідних робіт.

Кожний із етапів містить низку юридичних дій та фактів, матеріально-правового та процедурно-правового характеру, розкриття яких дозволить говорити про юридичні передумови організаційно-технічного, аналітичного, діяльнісного та правопосвідчуючого характеру, які в своїй сукупності формують юридичні заяви договірних, цивільних правовідносин на виконання науково-дослідних робіт, та сформулювати в подальшому цілісне наукове уявлення про підстави їх виникнення, структуру та зміст цих правовідносин, їх динаміку та особливості реалізації в сучасних економіко-конкурентних умовах.

І. Первинною стадією тендеру на закупівлю виконання науково-дослідних робіт є оголошення замовником за наявності у нього відповідних коштів бюджету, оголошення торгів (тендеру). В оголошенні вказується повне найменування замовника, його юридична адреса, відповідальний за проведення торгів (прізвище, ім'я, та по-батькові), контактні телефони та інші комунікаційні зв'язки, зокрема, телефонний номер факсу, e-mail, банківські реквізити, з відображенням розрахункового рахунку в установах конкретного банку і МФО.

Далі міститься інформація про предмет закупівлі — відповідні науково-дослідні роботи з дослідження відповідних концепцій, програм, проектів на створення конкретних об'єктів права інтелектуальної власності, тощо, відповідна кількість виконаних робіт, місце та строк передачі виконаних науково-дослідних робіт за адресою Замовника, форма процедури закупівлі, як правило відкритих торгів із зменшенням ціни, місця отримання тендерної документації — індекс, місто, вулиця, номер будинку, номер офісу, тощо, вказуються відповідні контактні телефони та телефони для довідок.

В оголошенні визначається також спосіб отримання тендерної документації — безпосередньо, тобто особисто представником Учасника, або поштовим накладом та вказується розмір плати за ті отримання, що потребує в подальшому перерахування коштів за зазначену документацію на наступних етапах тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт.

Обов'язково в оголошенні має фіксуватися тендерне забезпечення, що передбачає спосіб та форми грошового гарантування через банківську гарантію, або перерахування коштів учасником на рахунок замовника, зокрема, має бути вказана конкретна сума коштів, що підлягають перерахуванню в національній валюті — гривні.

Важливе місце в оголошенні відводиться умовам надання тендерних пропозицій, зокрема місця надання (населеного пункту), конкретна адреса, способу передачі — особисто, або поштою, вказується кінцевий термін подання з вказівкою дати, року, відповідної години, чинності терміну для прийняття зазначених пропозицій.

Оголошення має містити також розкриття тендерних пропозицій з визначенням місця, поштового індексу, назви населеного пункту, адреси та відповідного офісного приміщення (конференц-зали, тощо), дати, року та відповідної години.

В оголошенні слід вказувати й додаткову інформацію, зокрема про те, які кваліфікаційні вимоги встановлюються до учасників відповідно до визначеної ст. 15 Закону

України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”. Вказується можливість отримання довідок за відповідним телефоном та з питань отримання тендерної документації за конкретними телефонами.

Насамкінець в оголошенні розміщується адреса інформаційної системи в адресі Інтернет з відповідними символами для комунікації.

Отже, оголошення замовником торгів має містити всю необхідну вихідну інформацію про проведення тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт, що з цивільно-правової точки зору може розглядатися, як різновид оферти до необмеженого кола осіб взяти участь у зазначеному тендері, за умови, що учасник таких торгів має володіти спеціальною правосуб'єктністю, тобто бути суб'єктом наукової і науково-технічної діяльності, згідно відповідного закону України та статуту, в якому передбачено здійснення ним вказаної діяльності чи науковим, науково-технічним працівниками.

Отже, оголошення замовником тендеру набуває юридичного значення, як відповідний факт для встановлення певних правових зв'язків з необмеженим колом Учасників, відповідно до умов, визначених в ньому.

Логічно, що офіційне оприлюднення замовником торгів на закупівлю виконання науково-дослідних робіт посвідчує певні юридичні наслідки, у разі невиконання або неналежного виконання уповноваженої особи (Замовника) та необмеженої кількості осіб, що бажають взяти участь у зазначених торгах на подання ними відповідної тендерної пропозиції та документів, що її обґрунтовують.

Отже, на цьому етапі у зв'язку з оголошенням замовником про проведення торгів на закупівлю виконання науково-дослідних робіт починають формуватися до певної міри “віртуальні” правові зв'язки між замовником та необмеженим колом учасників, які виявили бажання взяти у них участь, які по мірі легалізації таких осіб, у зв'язку з поданням тендерних пропозицій конкретизуються відповідно до лотів у яких учасники виявили бажання конкурувати в подальшій реалізації тендерної процедури.

II. Надзвичайно важливе юридичне значення набуває етап підготовки та подання учасниками тендерної пропозиції.

Важливо вкотре відзначити, що право для підготовки та подання тендерної пропозиції належить спеціальним суб'єктам, що здійснюють або їх статутами передбачено здійснення наукової чи науково-технічної діяльності, які спроможні організувати та провести на науковому рівні виконання науково-дослідних робіт.

Як зазначається в багатьох технічних завданнях на виконання науково-дослідних робіт, учасник торгів повинен мати досвід їх виконання для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, що підтверджується копіями відповідних договорів, або мати відповідно у своєму складі спеціалізовані науково-дослідні підрозділи, з відповідним матеріально-технічним обладнанням та науковим потенціалом (науково-дослідні лабораторії, науково-дослідні центри, вчені ради, спеціалізовані вчені ради, особливо спеціалізовані методики для виконання зазначеної теми, тощо).⁵

В окремих матеріалах тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт йдеться про наявність відповідної кількості наукових публікацій або впроваджень результатів наукових досліджень із зазначеної тематики фахівців, які будуть задіяні у процесі виконання науково-дослідної роботи (в тому числі монографії, публікації в міжнародних виданнях, участь у всеукраїнських чи міжнародних конференціях, тощо), а також вимоги щодо стажу роботи у вищих освітніх закладах, чи науково-дослідних установах фахівців, які будуть здійснювати відповідне наукове дослідження, що підтверджується копіями трудових книжок.⁶

Тому особи за наявності викладених підстав мають можливість підготувати та надати в установленому порядку відповідні тендерні пропозиції та документи, що встановлюються нормативно-правовим порядком.

Всі документи, що мають відношення до тендерної пропозиції готуються українською мовою. Важливе значення при цьому набуває формування структури та змісту тендерної

⁵ Поточний архів Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) за 2006 і 2007 роки.

⁶ Там само.

пропозиції, яка стає в цих правовідносин їх об'єктом, що характеризують та відбивають основні риси та особливості виконання науково-дослідних робіт.

За встановленими правилами, пропозиція, що подається Учасником торгів включає:

1. Комерційну частину.
2. Технічну частину.⁷

Комерційна частина тендерної пропозиції повинна включати цінову інформацію, перелік документів, які включаються для підтвердження відповідності Учасника кваліфікаційним та іншим вимогам замовника, основні умови договору, тендерне забезпечення у разі, якщо його надання передбачено, копії документів, які посвідчують особу (засновницькі документи — копії) та інші матеріали, які повинні бути оформлені та подані Учасниками згідно з цією тендерною документацією.

Технічна частина готується згідно вимог тендерної документації та повинна включати повну інформацію, щодо відповідності тендерної пропозиції учасника технічним вимогам замовника. У разі, якщо учасник надає тендерну пропозицію стосовно тільки частини предмету закупівлі (технічна частина окремої частини предмету закупівлі) — лота, то вона надається в окремому запечатаному конверті, з обов'язковим зазначенням назви цього лота.

Тендерна форма “Пропозиція” подається учасником на фірмовому бланку в якому вказується його назва, предмет його пропозиції, щодо участі в торгах на закупівлю послуг шляхом виконання відповідних науково-дослідних робіт, згідно з технічними та іншими вимогами Замовника торгів.

Вивчивши тендерну документацію та технічні вимоги на виконання зазначеного вище, учасник, уповноважений на підписання договору, можливості його виконання та погодження виконати вимоги замовника та договору на умовах, зазначених у комерційній частині цієї пропозиції на загальну суму коштів з ПДВ, або без ПДВ.

Важливо при цьому, що відповідно до тендерної форми “Пропозиція” вказується на те, що до “акцепту нашої тендерної пропозиції, Ваша тендерна документація, разом з нашою пропозицією (за умови її відповідності всім вимогам) мають силу попереднього договору між нами — (підкреслено нами — В. А.). Якщо наша пропозиція буде акцептована, ми візьмемо на себе зобов'язання виконати всі умови передбачені договором”⁸.

На наш погляд формула “мають силу попереднього договору між нами” з точки зору доктрини договірних зобов'язань не зовсім коректна, оскільки в зазначеній документації і пропозиціях учасників йдеться лише про наміри закупівлі замовником відповідного виконання науково-дослідних робіт за відповідним лотом та бажанням учасників стати переможцями цих торгів з огляду їх конкурентоспроможності наукової і професійної готовності та інших, визначених тендерними умовами підстав.

Тому, на нашу думку, такий стан правових зв'язків, що складаються між замовником торгів та учасниками, які надали тендерні пропозиції, можна розглядати, як конклюдентно визначену згоду сторін про наміри, за певних викладених обставин, обумовлених торгами на закупівлю виконання науково-дослідних робіт з метою укласти в подальшому відповідний договір, що власне й породжує правосуб'єктність замовника та учасників щодо виконання зобов'язань та реалізацію прав, що впливають із вимог проведення відповідного тендеру, щодо визнання переможця, як легалізованої сторони майбутнього договору на виконання науково-дослідних робіт.

Далі в тендерній пропозиції визначаються зобов'язання відповідного учасника щодо сплати вартості тендерної документації, визначеної замовником в оголошенні тендеру (торгів) тендерної документації, сплати витрат, пов'язаних з укладанням договору у відповідній сумі протягом п'яти днів з часу отримання акцепту тендерної пропозиції, та на рахунок консультанта торгів, згідно з укладеним договором на користь третьої особи між Замовником та консультантом торгів.

В пропозиції викладається також згода на те, що у разі несплати коштів за тендерну пропозицію, надані матеріали не будуть вважатися тендерною пропозицією, а відтак не буде розриватися та залишатися без розгляду та дотримання умов пропозиції протягом

⁷ Інструкція учасникам торгів. Поточний архів Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) за 2007 рік.

⁸ Див.: Додаток № 3 до вказаної Інструкції. — С. 12.

піддесяті календарних днів з дня її розкриття, і вимоги щодо акцептування її замовником у будь-який час до закінчення зазначеного терміну та щодо можливості відхилення замовником наданої пропозиції, згідно з умовами тендерної документації та розуміння того, що замовник не обмежений у прийнятті будь-якої іншої пропозиції з більш вигідними для нього умовами.

Викладене вище підтверджує наш висновок, що на цій стадії йдеться саме про наміри сторін та їх відповідних дій, спрямованих на узгодження позицій щодо відповідності пропозицій тендерній документації з метою закупівлі найкращого варіанту виконання науково-дослідних робіт.

Тож не випадково у тендерній пропозиції йдеться також про відповідні умови, що означено формулою “якщо наша пропозиція буде акцептована, ми зобов’язуємося підписати договір із замовником не раніше ніж через п’ять робочих днів з дня відправлення письмового повідомлення всім учасникам процедури відкритих торгів зі зменшенням ціни, але не пізніше одного робочого дня з дня акцепту пропозиції”.

Звісно, що пропозиція має містити також обґрунтування рівня фахового забезпечення виконання роботи, дані про ступінь розробленості зазначеної наукової чи науково-технічної, науково-практичної проблеми відповідними фахівцями, висвітлення попереднього досвіду виконання науково-дослідних робіт.

Тендерна пропозиція учасника має бути підписана уповноваженою особою учасника, з визначенням посади, прізвища, імені, по-батькові, а також підписана та завірена печаткою.

Отже, за своєю юридичною природою тендерна пропозиція учасника торгів на закупівлю виконання науково-дослідної роботи є в той же час документом узгодження позицій учасника із вимогами тендерної документації замовника, а у складній процедурі відповідного тендеру, з метою виявлення замовником, найбільш конкурентно-спроможного виконавця відповідного наукового дослідження.

Важливою складовою тендерної пропозиції, є документи, що підтверджують відповідність Учасника встановленим кваліфікаційним вимогам, виходячи із того, що згідно з тендерною документацією Учасник подає, як частину його пропозиції, документи, що підтверджують вказану відповідність.

Варто сказати й про те, що документальне підтвердження кваліфікації учасника для виконання вказаного договору у разі акцепту його тендерної пропозиції має формально-юридично запевнити Замовника у те, що учасник здійснює відповідну діяльність згідно положень його статуту, в частині юридичних осіб, як учасників торгів на закупівлю виконання науково-дослідних робіт, і що він належить до суб’єктів наукової чи науково-технічної діяльності, відповідно до Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність” та має працівників відповідної кваліфікації, які володіють необхідними знаннями та досвідом у сфері виконання науково-дослідних робіт.

Підтвердження відповідності пропозиції учасника кваліфікаційним та іншим вимогам Замовника проводиться на підставі таких документів:

- копії статуту, або іншого установчого документу (Положення, тощо);
- копії документів, що посвідчують належність Учасника до суб’єктів наукової чи науково-технічної діяльності, відповідно до вищезазначеного закону;
- довідка, що містить відомості про фахівців та їх наукові ступені, які будуть надавати послуги з розробки наукової теми (копії відповідних дипломів доктора чи кандидата наук);
- довідка, що містить інформацію про виконавців наукового дослідження, їх постійне місце роботи, або за сумісництвом в установі Учасника, що посвідчується копіями документів (наказів, трудових контрактів, трудових книжок, тощо);
- довідка про наявні наукові публікації, або впровадження результатів наукових досліджень із зазначеної тематики фахівців, що виконуватимуть наукове дослідження, (зокрема монографії, публікації в міжнародних виданнях, участь в всеукраїнських чи міжнародних конференціях, конкурсах, патенти на винаходи, авторські права, тощо);
- довідка про попередній досвід виконання наукових досліджень (з поданням копій відповідних документів);
- інші документи, що посвідчують спеціальну правосуб’єктність особи Учасника, зокрема:

- копія свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та суб'єктів підприємницької діяльності;
- копія свідоцтва ЄДРПОУ юридичної особи учасника;
- копія паспорту;
- копія довідки про присвоєння ідентифікаційного коду для фізичних осіб;
- інформація про включення учасника до Тематичного каталогу учасників процедур закупівель, що підтверджуються витягом із каталогу, наданим Тендерною палатою України, безпосередньо для цього участі в цій процедурі закупівель;
- довідка довільної форми, що містить інформацію про підприємство-юридичну та фактичну адресу, телефон, факс, контактний телефон, відомості про керівництво-посаду, ім'я, прізвище, по-батькові, телефон для контактів — юридичних осіб; форму власності та юридичний статус, організаційно-правову форму для юридичних осіб.

Тендерна пропозиція обов'язково супроводжується документом, що підтверджує внесення тендерного забезпечення, яке має бути подане у формі оригіналу банківської гарантії, або поруки Консультанта торгів, чи уповноваженої ним юридичної особи на суму 20 000 гривень. Не виключається, щоб таке тендерне забезпечення було внесене іншою особою, але тільки за погодженням із Замовником до подання тендерної пропозиції. У такому разі, відповідна юридична особа має подати:

а) копію статуту;

б) копію свідоцтва про державну реєстрацію підприємницької діяльності, а якщо учасниками процедур закупівлі виступають бюджетні установи та організації, то вони можуть подавати тендерне забезпечення у будь-якій практичній для нього та Замовника формі, що не суперечить чинному законодавству.

Пропозиції, що не супроводжуються тендерним забезпеченням, відхиляються Замовником. Тому усі витрати, пов'язані з поданням тендерного забезпечення, здійснюється за рахунок коштів учасника. Відповідно термін дії оригіналу банківської гарантії або поруки, наданої як тендерне забезпечення учасника, має відповідати строку дії тендерної пропозиції. Кошти, які надходять, як тендерне забезпечення, якщо вони не повертаються Учаснику мають перераховуватися до доходів загального фонду відповідного бюджету.

Проте тендерне забезпечення не повертається у разі, якщо:

а) учасник відкликає або змінює свою тендерну пропозицію після кінцевого терміну її подання;

б) учасник відмовляється від підписання договору після оголошення його переможцем на закупівлю виконання науково-дослідних робіт.

Разом з тим тендерне забезпечення повертається Учаснику протягом десяти календарних днів після настання підстави для його повернення у разі:

1) закриття строку дії тендерної пропозиції;

2) укладання договору з Учасником, який став переможцем торгів;

3) відкликання тендерної пропозиції до закінчення строку її подання;

4) закінчення процедури закупівлі виконання наукового дослідження без укладання договору жодним із Учасником.

Таким чином, тендерне забезпечення виступає певною фінансовою гарантією процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, а відтак сталості діяльності замовників у зазначеній сфері і виступає в той же час, як це не прикро визнати, формою обмеження доступу до зазначених торгів науково-дослідних структур з недостатньо розвинутою матеріально-фінансовою базою.

Пропозиція подається у двох опечатаних конвертах, в одному з яких знаходиться її технічна частина, в другому — відповідно, комерційна частина, які опечатуються в одному великому конверті. У разі, якщо учасник надає тендерну пропозицію стосовно частини предмету закупівлі, технічна частина окремої частини предмету закупівлі — лота, то надається в окремому запечатаному конверті, із зазначенням відповідного лота.

Тендерна пропозиція друкується та підписується учасником, або уповноваженою на це особою, що посвідчується в письмовому дорученні, яке входить до складу тендерної пропозиції. Всі сторінки пропозиції мають містити відбитки печатки учасника та підпис уповноваженої особи. Кожна частина тендерної пропозиції брошується, нумеруються сторінки та додається реєстр наданих документів.

Інструкція ретельно визначає особливості опечатування та маркування тендерної пропозиції. Зокрема зазначається, що пропозиція подається в одному примірнику у відповідно промаркованому конверті, в якому обов'язково вказується найменування і адреса замовника, назва предмету закупівлі відповідно до оголошення про проведення торгів, а також назва учасника, його адреса, номери контактних телефонів, за наявності, вказується адреса електронної пошти.

У разі невиконання зазначених вимог, замовник звільняється від відповідальності за неправильно або передчасне відкриття пропозиції.

Визначено також, що тендерна пропозиція повинна бути поданою за адресою та не пізніше часу та дати, зазначених в оголошенні торгів (тендеру). Порухення зазначених вимог учасником позбавляє його права на розкриття пропозиції і повертається йому без компенсації за сплату тендерної документації.

III. Важливим етапом тендерних закупівель виконання науково-дослідних робіт є розкриття пропозицій Замовником, який передбачає:

1. Допуск до участі у процедурі розкриття тендерних пропозицій замовником уповноважених осіб:

— представників учасника торгів за наявності завірених копій документа, що посвідчує повноваження та оригінал, що засвідчує його особу, у разі представництва надається довіреність на підпис документів, та на повноваження приймати рішення щодо зменшення ціни тендерної пропозиції, копію документа, що посвідчує повноваження керівника, що посвідчує довіреність. При цьому копії документів, які засвідчують особу представника Учасника повинні бути у складі тендерної документації.

— представників державних органів влади, включаючи депутатів всіх рівнів.

2. Надання учасниками торгів до часу розкриття тендерних пропозицій документів, що підтверджують оплату вартості тендерної документації; у разі несплати тендерна документація не розкривається і повертається учаснику без розгляду і не вноситься до протоколу розкриття тендерних пропозицій.

3. Власне розкриття тендерних пропозицій передбачає:

— оголошення найменування та адреси учасників;

— перевірка наявності всіх документів;

— оголошення ціни кожної тендерної пропозиції;

— відповідність механізму формування пропозицій, встановленим вимогам тендерної документації

— першочергове відкриття та прочитування пропозицій, що містяться в конвертах "зміни". Будь-які зміни змісту пропозицій, крім ціни у порядку зменшення не дозволяється, а лише надається право учаснику надати пояснення до змісту пропозиції, не змінюючи її суті.

4. Після розкриття тендерних пропозицій Учасників цієї процедури пропонується зменшення запропонованої ціни тендерної документації на крок торгів⁹, визначений відповідною шкалою розрахунку — (підкреслено нами — В. А.).

Повідомлення учасниками про зменшення ціни своєї тендерної пропозиції проводиться відповідно до послідовності реєстрації їх тендерних пропозицій, про що зазначається в протоколі розкриття тендерних пропозицій, що ведеться Тендерним комітетом торгів.

Учасникам встановлюється триразове оголошення чергової ціни і якщо не буде запропоновано ціну, нижче за ту, яка була запропонована останньою відповідно до шкали розрахунку кроку торгів, їм або їх представникам, які беруть участь у розкритті тендерних пропозицій, пропонується зменшувати ціну в добровільному порядку, допоки кожен із учасників не запропонує кінцеву ціну, що фіксується у відповідному протоколі, копія якого надається Учаснику протягом одного робочого дня, з часу отримання від нього відповідного запиту.

На цьому етапі замовник торгів на закупівлю виконання науково-дослідних робіт може також запросити учасника розтлумачити чи прокоментувати його тендерну

⁹ Один крок торгів складає 10 000 (десять тисяч) гривень; крок 2, відповідно — 10 000 (десять тисяч) гривень; крок 3 — також 10 000 (десять тисяч) гривень.

пропозицію з метою полегшення її розгляду у процесі подальшої оцінки та порівняння з іншими тендерними пропозиціями.

IV. Аналіз та оцінка тендерних пропозицій — аналітичний етап тендерів на закупівлю виконання науково-дослідних робіт. На цьому етапі Замовником вивчаються пропозиції на відповідність кваліфікаційним вимогам, визначеними вказаною ст. 15 Закону України “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти” та зокрема:

- відповідності кваліфікаційним вимогам, зазначеним у тендерній пропозиції;
- відповідності в цілому вимогам вищезазначеного Закону;
- відповідності вимогам тендерної документації;
- надання пояснень та доказів, що вимагає Замовник;
- відповідності підпису Учасника, а також встановлення факту, що пропозиція відповідає, або не відповідає умовам тендерної документації. У разі, коли вона узгоджується з усіма термінами, умовами тендерної документації, така пропозиція, вважається обґрунтованою.

Якщо пропозиція не відповідає умовам тендерної документації, вона відхиляється Замовником і не може корелюватися до відповідності шляхом внесення змін або анулювання невідповідних відхилень або заперечень.

Пропозиції визначені, як такі, що відповідають умовам тендерної документації, перевіряються замовником щодо арифметичних помилок, які підлягають виправленню у такій послідовності:

- у разі розходжень між сумами, вказаними у літерах та у цифрах, сума, визначена літерами є визначальною;

- при розходженні між ціною одиниці та підсумковою ціною — ціна за одиницю приймається, як визначальна, а підсумкова ціна — виправляється;

- якщо в ціні за одиницю є очевидне зміщення десяткового розподільовача, визначається підсумкова ціна — визначальною, ціна за одиницю підлягає виправленню.

За наявності письмової згоди учасника на виправлення, замовник має право на виправлення арифметичних помилок, в іншому випадку тендерна пропозиція Учасника відхиляється.

Оцінка тендерних пропозицій здійснюється окремо по кожному лоту, або його частині, що зазначені в технічних умовах. Замовник оцінює та порівнює тільки пропозиції, що не були відхилені. Оцінка проводиться, відповідно до критеріїв методики, визначених вказаною Інструкцією. Зокрема, в якості оціночних критеріїв встановлено:

- ціна — 70 балів;
- рівень фахового забезпечення виконання науково-дослідних робіт — 10 балів;
- ступінь розробленості зазначеної наукової чи науково-практичної проблеми — 10 балів;
- попередній досвід виконання науково-дослідних робіт — 10 балів.

Загальна кількість балів для оцінки дорівнює 100 балів. Для кожного із критеріїв методикою визначений порядок обчислення. Визначення переможця обумовлюється кількістю балів, а у разі однакового значення показників за декількома пропозиціями проводиться голосування членів Тендерного комітету, простою більшістю голосів, за участі в голосуванні не менше двох третин членів комітету. У разі рівного складу голосів, вершальний голос надається Голові тендерного комітету.

Загальний термін проведення оцінки тендерних пропозицій та визначення переможців по кожному лоту встановлюється не більше п'ятнадцяти робочих днів після дня розкриття тендерних пропозицій. При цьому подання альтернативної тендерної пропозиції процедурою не передбачається.

V. Акцептування (відхилення) тендерних пропозицій на виконання науково-дослідних робіт.

За загальним правилом замовник акцептує тендерну пропозицію, визнану найкращою за результатами оцінки поданих на тендер пропозицій, яка відповідає вимогам тендерної документації, а учасник, який її подав, — відповідає кваліфікаційним вимогам, зазначеним у цій документації, а інформація про нього включена до Тематичного каталогу учасників процедур закупівель¹⁰.

¹⁰ Тендерна палата України. — 2007. — 1235 С. Тематичний каталог учасників процедур, напр.: Закупівлі. — Вересень. — № 7. — К., 2007.

Протягом п'яти календарних днів з дня акцепту замовник надсилає переможцю торгів повідомлення про акцепт тендерної пропозиції, строк дії якої не закінчений, а також іншим учасником процедури відкритих торгів зі зменшенням ціни на виконання науково-дослідних робіт (в тому числі через інформаційні системи мережі Інтернет) письмове повідомлення про результати торгів із зазначенням назви та місцезнаходження Учасника-переможця, тендерна пропозиція якого визнана найкращою за результатами оцінки.

У разі, якщо учасник, тендерну пропозицію якого акцептовано, відмовляється від підписання договору на виконання науково-дослідних робіт, Замовник визначає іншу кращу тендерну пропозицію з числа тих, термін дії яких ще не минув і достатній для визнання іншого переможця у вищезазначеному порядку.

В той же час не виключаються випадки, за яких Замовник відхиляє тендерну пропозицію:

- тендерні пропозиції подані учасниками процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, які є пов'язаними особами;
- учасник не відповідає кваліфікаційним вимогам;
- тендерна пропозиція не відповідає умовам тендерної документації;
- учасник не надав тендерного забезпечення;
- учасник не сплатив тендерну документацію;
- учасника включено до реєстру недобросовісних учасників;
- учасник відмовився надати підтвердження відповідності його кваліфікаційним вимогам, встановленим тендерною документацією;
- учасник не погоджується з виправленням виявленої арифметичної помилки, яку виявив замовник;
- замовник отримав достовірну інформацію щодо невідповідності учасника кваліфікаційним умовам чи надав будь-яку недостовірну інформацію;
- замовник має незаперечні докази, що:
 - учасника засуджено за злочин, вчинений з корисливих мотивів, судимість, з якого не знято, або не погашено у встановленому порядку;
 - посадову особу учасника, яку призначено відповідальною за здійснення процедури виконання науково-дослідних робіт засуджено за злочин в цій сфері чи інший, вчинений з корисливих мотивів, судимість, з якого не знято, або не погашено;
 - учасник допускає правопорушення з метою надати винагороду у будь-якому вигляді, будь-якій службовій особі Замовника, спрямованої на прийняття позитивного рішення щодо визначення переможця процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт.

Принаймні, Інструкція встановлює (презюмує) загальне правило про те, що “Замовник залишає за собою право в будь-який час до проведення акцепту здійснити відхилення всіх тендерних пропозицій, які були подані учасниками на зазначені торги” — (підкреслене нами — В. А.).

Очевидно, що така формула є певною мірою дискримінаційною щодо учасників процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, оскільки суперечить принципу рівності та диспозитивності сторін у вказаних правовідносинах, порушує принцип паритетності правосуб'єктності сторін без формулювання вагомих доказів несумлінності учасників процедури зазначеної закупівлі, а тому, на наш погляд, потребує корекції в установленому нормативно-правовому порядку.

VI. Оскарження рішень замовника не є обов'язковим етапом проходження процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, а тому застосовується лише у випадках наявності протиправних рішень, дій чи бездіяльності замовника, якщо вони мали місце внаслідок порушення ним викладеної процедури закупівлі.

Відповідно до вимог закону України про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, чинного законодавства, право на оскарження надається учасникам процедури закупівлі відповідних науково-дослідних робіт.

Скаргу з приводу порушень замовником торгів процедури закупівлі, або прийнятих рішень, дій чи бездіяльності учасник подає Міжвідомчій Комісії з питань державних закупівель, а також направляє копію скарги Замовнику, Тендерній палаті України, Державному Казначейству/обслуговуючому банку.

У разі надходження скарги від учасника торгів процедура закупівлі виконання науково-дослідних робіт призупиняється на термін, що не перевищує 20 робочих днів.

За результатами розгляду Міжвідомча Комісія з питань державних закупівель приймає рішення про повне або часткове задоволення чи незадоволення скарги учасника процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт або залишає скаргу без розгляду.

Будь-яка із сторін зазначеної процедури закупівлі у разі незгоди із рішенням цієї Комісії може його оскаржити у судовому порядку.

VII. Укладання договору на виконання науково-дослідних робіт — завершальний етап у системі юридичних фактів та дій процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт і формування юридичних передумов виникнення договірних правовідносин у цій сфері.

Після визначення переможця процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, учасник і замовник торгів розпочинають підготовку до укладання Договору на виконання науково-дослідних робіт.

Договір укладається з учасником, тендерну пропозицію якого акцептована протягом двадцяти одного робочого дня з часу акцепту, але не раніше, ніж через п'ять робочих днів після надсилання повідомлення про результати торгів решті учасників.

Переможець торгів під час укладання договору на виконання науково-дослідних робіт повинен надати замовнику інформацію про його включення до Тематичного каталогу учасників-переможців зазначених процедур, що підтверджується витягом із каталогу, наданим Тендерною палатою України безпосередньо для участі в цій процедурі закупівлі.

Тому, будь-які витрати, що понесені учасником-переможцем процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт у зв'язку з участю в тендері та укладанням договору не вважаються збитками та не підлягають компенсації учаснику — (підкреслено нами — В. А.).

Нормативно-правовим порядком визначені також основні умови Договору на виконання науково-дослідних робіт, серед яких, зокрема, мають передбачатися:

— виконавець надає замовникові послуги у формі виконання науково-дослідних робіт, а замовник має сплачувати за них по цінах у термін, які зазначені у специфікації, що додається до договору і є його невід'ємною частиною;

— ціни на виконання науково-дослідних робіт встановлюються в національній валюті України;

— розрахунки за виконання науково-дослідних робіт здійснюються на підставі п. 7 ст. 51 Бюджетного кодексу України, а тому у разі затримання бюджетного фінансування, розрахунки за надані послуги здійснюються протягом 7 банківських днів з дати отримання замовником бюджетного призначення на фінансування закупівлі на свій реєстраційний рахунок;

— у разі затримання виконання науково-дослідних робіт, або надання їх не в повному обсязі, заявлених Замовником, Виконавець оплачує неустойку у розмірі подвійної облікової ставки від суми ненаданих послуг за кожний день затримки;

— договір про закупівлю виконання науково-дослідних робіт набирає чинності з дня його підписання і закінчує свою дію в установленій сторонами термін.

Викладене вище дозволяє узагальнити основні позиції процедури закупівлі науково-дослідних робіт та викласти наступні висновки щодо передумов виникнення договірних правовідносин у сфері виконання науково-дослідних робіт:

1. Законодавець встановлює складну процедуру закупівлі (тендеру) виконання науково-дослідних робіт за рахунок коштів державного бюджету, яка передуює виникненню безпосередніх правових зв'язків між Замовником і Виконавцем цих робіт, що формують відповідні організаційно-технічні і матеріально-правові правовідносини процедурного (доюрисдикційного) спрямування.

2. В цих процедурних правовідносинах на закупівлю виконання науково-дослідних робіт реалізується спеціальна процесуально-правова (процедурно-правова) правосуб'єктність сторін — чітко визначеного за юридичним статусом замовника і віртуального кола юридичних або фізичних осіб до часу подання ними тендерної пропозиції, відповідно до умов оголошеного замовником тендеру (торгів) на зазначені творчі послуги, конкретизації кола Учасників, що офіційно подали тендерні пропозиції та легалізували себе в якості Учасників вказаної процедури закупівлі.

3. Аналіз нормативно-правового регулювання у сфері процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт дає підстави для виділення етапів (стадій) зазначеної процедури, яка на наше переконання включає наступне:

1. Оголошення замовником торгів.
2. Підготовка та подання учасниками тендерних пропозицій.
3. Розкриття тендерних пропозицій.
4. Аналіз та оцінка тендерних пропозицій.
5. Акцептування (відхилення) тендерних пропозицій.
6. Оскарження рішень замовника.
7. Укладання договору на виконання науково-дослідних робіт.

4. Етапи тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт логічно пов'язані у здійсненні конкретних дій замовника та учасника, що включають реалізацію наданих прав та низки обов'язків, переважно матеріально-правового характеру по формуванню, відстоюванню тендерної пропозиції у відповідності до вимог, що ставляться тендерною документацією Замовника.

5. Економічне, науково-технічне та власне юридичне обґрунтування тендерної пропозиції Учасником стає базою для ґрунтовного аналізу та оцінки тендерної пропозиції Тендерним комітетом з точки зору правильності оформлення, відповідності її кваліфікаційним вимогам і умовам тендерної документації та визначення відповідного учасника переможцем тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт, створює умови для акцепту тендерної пропозиції, а у разі наявності недоліків відхилили її.

6. Завершальною стадією вказаної процедури стає підготовка для укладання Договору на закупівлю виконання науково-дослідних робіт після акцепту тендерної пропозиції, що завершує формально-юридично процедуру відбору реального виконавця робіт, які були предметом тендерної закупівлі.

7. Можна без перебільшення констатувати про те, що зазначена процедура включає в себе сукупність юридично значимих дій та юридичних фактів, що утворюють комплексний юридичний склад, який виступає передумовою виникнення договірних правовідносин у сфері виконання науково-дослідних робіт за кошти державного бюджету, та створює засади для укладання договору і реалізації правосуб'єктності сторін — замовника і виконавця у зазначених правовідносинах.

8. Детальний аналіз нормативно-правового регулювання в цій сфері дозволяє нам визнати доцільним удосконалення правових засад тендерної процедури закупівлі виконання науково-дослідних робіт, зокрема щодо запровадження правових гарантій паритетності суб'єктів цих правовідносин, спрощення зазначеної процедури з метою оперативного визнання переможця тендерної закупівлі виконання науково-дослідних робіт, як процесу творчості наукових, науково-педагогічних працівників та творчих колективів, щодо створення відповідних об'єктів права інтелектуальної власності.

